

הַלְבוֹת שְׁאֵלָה וּפְקָדוֹן פֶּרֶק ה'

א. מִי שֶׁהִפְקִידוֹ אֶצְלוֹ מַעוֹת שְׁלֻעָנִיִּים אוֹ שְׁלֻפְדִּיּוֹן שְׁבוּיִים, וּפָשַׁע בָּהֶם וְנִגְנְבוּ פָטוֹר: שֶׁנֶּאֱמַר "לְשֹׁמֵר" (שְׁמוֹת כב, ו), וְלֹא לְחֶלֶק לְעֻנִּיִּים; וְהָרִי הוּא מִמּוֹן שָׂאִין לוֹ תוֹבְעִים. אִפְלוּ בָּאוּ עָלָיו גִּנְבִּים, וְקָדַם וְהִצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן הַשְּׁבוּיִים פָטוֹר: אֵין לָךְ פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים גָּדוֹל מִזֶּה.

ב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשָׂאִין זֶה הַמִּמּוֹן הַמִּפְקָד לְעֻנִּי מְקוֹם זֶה, אוֹ לְשְׁבוּיִים אֵלּוּ. אָבֵל אִם הָיָה לְעֻנִּיִּים אֵלּוּ אוֹ לְשְׁבוּיִים אֵלּוּ, וְהָרִי הוּא קָצוּץ לְהֵן הָרִי זֶה מִמּוֹן שֵׁישׁ לוֹ תוֹבְעִין; וְיִשְׁלַם אִם פָּשַׁע, אוֹ יִשְׁבַּע שְׁלֹא פָשַׁע, כְּדָרֶךְ כָּל הַשּׁוֹמְרִים.

ג. הַמִּפְקִיד אֶצֶל חֲבֵרוֹ מִמּוֹן אוֹ כָּלִים חֲשׁוּבִין, וּבָאוּ עָלָיו גִּנְבִּים, וְקָדַם וְנָתַן לָהֶם הַפְקָדוֹן לְהִצִּיל עֲצָמוֹ אִם הָיָה אֲמוּד שֶׁהוּא בַּעַל מִמּוֹן חַיֵּב: שֶׁחֲזַקְתּוֹ שֶׁבִּגְלָלוֹ בָּאוּ הַגִּנְבִּים, וְנִמְצָא זֶה הִצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבֵרוֹ. וְאִם אֵינוֹ אֲמוּד חֲזַקְתּוֹ שְׁלֹא בָּאוּ אֵלָּא לְשִׁמְעַת הַפְקָדוֹן, וּפָטוֹר. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

ד. הַמִּפְקִיד אֶצֶל חֲבֵרוֹ כָּלִים אוֹ פְּרוֹת, וּבָאוּ גִנְבִּים וְגִנְבוֹם בְּפָנָיו, וְאֵלּוּ הָיָה צוּחַ, הָיוּ בָּאִין בְּנֵי אָדָם וּמִצִּילִין אוֹתָן הוֹאִיל וְלֹא צוּחַ הָרִי זֶה פּוֹשַׁע, וְחַיֵּב לְשִׁלּוֹם. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

ה. שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוֹ אֶצֶל אֶחָד, זֶה מֵאָה וְזֶה מֵאֶתִּים, וְכָל אֶחָד מִשְׁנִיָּהֶם אוֹמֵר אֲנִי הוּא שֶׁהִפְקַדְתִּי הַמֵּאֶתִּים, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר אֲנִי יוֹדֵעַ יִשְׁבַּע כָּל אֶחָד מֵהֶן שֶׁהִפְקִיד מֵאֶתִּים כְּדִין כָּל נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל, וְיִתֵּן מֵאֶתִּים לְזֶה וּמֵאֶתִּים לְזֶה; וְיִפְסִיד מֵאָה מִבֵּיתוֹ, שֶׁהָרִי הוּא פּוֹשַׁע, שֶׁהָיָה לוֹ לְכַתֵּב שֵׁם כָּל אֶחָד, עַל כֵּיס שְׁלוֹ.

ו. לְפִיכָךְ אִם הִבִּיאוּ לוֹ הַשְּׁנַיִם כָּאֶחָד, הַשְּׁלוֹשׁ מֵאוֹת בְּכֶרֶךְ אֶחָד, וּבָאוּ וְתַבְּעוּ, וְכָל אֶחָד אוֹמֵר הַמֵּאֶתִּים שְׁלִי נוֹתֵן מֵאָה לְזֶה וּמֵאָה לְזֶה; וְהַשָּׂאֵר יִהְיֶה מִנַּח אֶצְלוֹ עַד לְעוֹלָם, אוֹ עַד שְׁיֻדָּה לְחֲבֵרוֹ: שֶׁהָרִי הוּא אוֹמֵר לָהֶם, כִּיּוֹן שֶׁרָאִיתִי שָׂאִין אֶתֶם מִקְפִּידִין זֶה עַל זֶה, וְהִבֵּאתֶם בְּכֶרֶךְ אֶחָד, לֹא הִטְרַחְתִּי עֲצָמִי לִידֵעַ וּלְזִכֹּר תָּמִיד, מִי בַּעַל הַמֵּאָה וּמִי בַּעַל הַמֵּאֶתִּים.

ז. וְכֵן אִם הִפְקִידוֹ אֶצְלוֹ שְׁנֵי כָּלִים, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר אֲנִי הוּא בַּעַל הַגָּדוֹל יִשְׁבַּעוּ שְׁנֵיהֶם; וְיִתֵּן הַגָּדוֹל לְאֶחָד מֵהֶם, וְדָמִי הַגָּדוֹל לְשֵׁנִי, וְיִשָּׂאֵר לוֹ הַקָּטָן. וְאִם הִבִּיאוּם כָּאֶחָד בְּכֶרֶךְ אֶחָד נוֹתֵן הַקָּטָן לְאֶחָד מֵהֶן, וּמִתּוֹךְ הַגָּדוֹל נוֹתֵן דָּמִי הַקָּטָן לְשֵׁנִי, וְהַשָּׂאֵר יִהְיֶה מִנַּח אֶצְלוֹ, עַד שְׁיֻדָּה לְחֲבֵרוֹ אוֹ עַד לְעוֹלָם.

ח. וְכֵן מִי שֶׁתַּבְּעוּהוּ שְׁנַיִם, זֶה אוֹמֵר אֲנִי הוּא בַּעַל הַפְקָדוֹן וְזֶה אוֹמֵר אֲנִי הוּא, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר אֶחָד מֵכֶּסֶם הוּא, וְאֲנִי יוֹדֵעַ מִי הוּא יִשְׁלַם לְשְׁנֵיהֶם.

ט. וְכֵן שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוֹ שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת אֶצֶל רוֹעֶה, וּמִתָּה אֶחָת מֵהֶן, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שְׁלָמִי הִיתָה יִשְׁלַם לְשְׁנֵיהֶם. וְאִם הִפְקִידוֹ בְּעֶדְרוֹ שְׁלֹא מִדַּעְתּוֹ מִנִּיחַ הַבְּהֵמָה בִּינֵיהֶם, וּמִסְתַּלֵּק; וְתִהְיֶה מִנְחָתוֹ, עַד שְׁיֻדָּה הָאֶחָד לְחֲבֵרוֹ אוֹ עַד שִׁירְצוֹ לְחֶלֶק אוֹתָהּ.

י. הַמִּפְקִיד פְּרוֹת אֶצֶל חֲבֵרוֹ, הָרִי זֶה לֹא יַעֲרֹבם עִם פְּרוֹתָיו. עָבַר וְעָרְבָן יִחַשְׁבַּ כְּמָה הָיוּ פְּרוֹתָיו, וְכְמָה הָיָה הַפְקָדוֹן, וְיִרְאֶה כְּמָה חֶסֶר הַכֹּל, וְיִחַשְׁבַּ חֶסְרוֹן הַפְקָדוֹן; וְיִתֵּן לוֹ, אַחֵר שִׁישְׁבַּע.

יא. נִסְתַּפֵּק מִהֶן, וְלֹא יָדַע כִּמָּה נִסְתַּפֵּק יוֹצֵיא לוֹ חֲסְרוֹנוֹת לְחַטִּים וְלֹאֲרֹז קְלוּף, אַרְבַּעַת קַבִּין וּמִחְצָה לְכָל כּוֹר; לְשַׁעוּרִים וּלְדַחַן, תִּשְׁעַת קַבִּין לְכָל כּוֹר; לְכֶסֶּמֶין וּלְזֶרַע פֶּשֶׁתָּן בְּגִבְעוּלָיו וְלֹאֲרֹז שְׁאִינוֹ קְלוּף, שְׁלוֹשׁ סָאִין לְכָל כּוֹר. וְכַמּוֹדָה הַזֹּאת, לְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

יב. בִּמָּה דְּבָרִים אָמוּרִים, שְׁמִדָּד לוֹ בִּימוֹת הַגֶּרֶן, וְהַחֲזִיר לוֹ בִּימוֹת הַגֶּרֶן. אָבֵל אִם מָדַד לוֹ בִּימוֹת הַגֶּרֶן, וְהַחֲזִיר לוֹ בִּימוֹת הַגֶּשָׁמִים אֵינוֹ מוֹצֵיא לוֹ חֲסְרוֹנוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹתִירוֹת.

יג. וְכֵן מוֹצֵיא לוֹ שְׁתּוֹת, לֵיַיִן; וּשְׁלִשֶׁת לֹוֶגִין שָׁמֶן לְמָאָה לֹוֶג, מִהֶן לֹוֶג וּמִחְצָה שְׁמֶרִים וְלֹוֶג וּמִחְצָה בִּלְע. אִם הָיָה שָׁמֶן מְזַקֵּק, אֵינוֹ מוֹצֵיא לוֹ שְׁמֶרִים; וְאִם הָיוּ הַקִּנְקָנִים יִשְׁנִים, אֵינוֹ מוֹצֵיא לוֹ בִּלְע.

יד. הַפֶּקִיד אֶצְלוֹ פְּרוֹת שְׁאִינָן מְדוּדִין, וְעֶרְבֵן עִם פְּרוֹתָיו וְלֹא מְדָדֵן הָרִי זֶה פּוֹשֵׁעַ. בְּעַל הַפֶּקֶדוֹן אוֹמֵר כֶּךָ וְכֶךָ הָיוּ, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יִשְׁלַם בְּלֹא שְׁבוּעָה: שֶׁהָרִי חַיֵּב עֲצֻמוֹ בְּתִשְׁלוּמִין, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ כִּמָּה הוּא חַיֵּב; וְנִמְצָא מְחַיֵּב שְׁבוּעָה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע. וְכֵּן הוֹרוּ רַבּוֹתֵי, רַבִּי יוֹסֵף הַלֵּוִי וְרַבּוֹ.

טו. וְכֵן כָּל שּׁוֹמֵר שְׁנֵת־חַיֵּב לְשֵׁלֶם, וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ כִּמָּה דָּמִים אָנִי חַיֵּב לְשֵׁלֶם, וְהַבְּעָלִים אוֹמְרִים אָנוּ יוֹדְעִין, וְכֶךָ וְכֶךָ הָיָה שׁוּוֹה יִטְלוּ בְּלֹא שְׁבוּעָה: וְהוּא שְׁיִטְעֵנוּ, דָּבָר שֶׁהֵן אֲמוּדִין בּוֹ; וַיֵּשׁ לְשּׁוֹמֵר לְהַחֲרִים עַל מִי שְׁלוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ, יֵתֵר מִן הָרֹאוּי לוֹ.

טז. וּמִנֵּין שֶׁהָדִין כֶּךָ הוּא: הֵנָּע עֲצֻמָּךְ שֶׁהַפֶּקִיד אֶצְלוֹ כִּיס מָלֵא זְהוּבִים, וּפָשַׁע בּוֹ, הַבְּעָלִים אוֹמְרִים מֵאֲתִים דִּינָר הָיוּ בּוֹ, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר וְדָאִי שֶׁהָיָה בּוֹ דִּינָרִים אָבֵל אֵינוֹ יוֹדֵעַ כִּמָּה הָיוּ; נִמְצָא זֶה כְּטוֹעֵן מֵאֲתִים, וְהוֹדָה לוֹ בְּמִקְצַת וְאִם הִשָּׁאֵר אֵינוֹ יוֹדֵעַ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְשָׁבַע, וּמִשְׁלֵם כְּמוֹ שִׁיתְבָּאֵר.

יז. מֵת אָבִיו, וְהִנִּיחַ לוֹ שֶׁק צָרוֹר, וְהַפֶּקִידוֹ אֶצֶל חֲבֵרוֹ, וּפָשַׁע בּוֹ הַמִּפְקִיד אוֹמֵר אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה הָיָה בּוֹ, שְׁמָא מְרַגְלִיּוֹת הָיוּ בּוֹ, וְכֵן הַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר אֵינוֹ יוֹדֵעַ כִּמָּה אָנִי חַיֵּב לְשֵׁלֶם, שְׁמָא זְכוּכִית הָיָה מָלֵא שׁוֹרֵת הָדִין בִּינִיהֶן: שְׁאֵנִי אוֹמֵר בְּטַעֲנָה זֹו שִׁישָׁבַע הַשּׁוֹמֵר בְּתִקְנַת חֲכָמִים, שְׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, וַיְכַלֵּל בְּשְׁבוּעָתוֹ שְׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בּוֹדָאִי, שֶׁהָיָה בּוֹ יֵתֵר עַל שׁוּוֹה כֶּךָ וְכֶךָ; וַיִּשְׁלַם מָה שֶׁהוֹדָה בּוֹ. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה.

יח. מַעֲשֵׂה בְּאַחַד שֶׁהַפֶּקִיד שֶׁק צָרוֹר אֶצֶל חֲבֵרוֹ, וּפָשַׁע בּוֹ הַמִּפְקִיד אוֹמֵר חֲלִי זָהָב וּמְרַגְלִיּוֹת וְכִיּוּצָא בְּהֵן הָיוּ בּוֹ, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר אֵינוֹ יוֹדֵעַ שְׁמָא סִיגִים אוֹ חוֹל הָיָה בּוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמִים, יִשָּׁבַע בְּעַל הַפֶּקֶדוֹן וַיִּטַּל; וְהוּא שְׁיִטְעֵן דָּבָר שֶׁהוּא אֲמוּד בּוֹ, אוֹ שֶׁהוּא אֲמוּד לְהַפֶּקִידוֹ אֶצְלוֹ. וְלָמָּה נִשְׁבַּע כָּאֵן בְּעַל הַפֶּקֶדוֹן: לְפִי שֶׁאֵין הַשּׁוֹמֵר מְחַיֵּב שְׁבוּעָה שְׁאֵפְלוֹ הוֹדָה וְאִם בָּרִיא לִי שֶׁהָיָה מָלֵא סִיגִים, וְהַמִּפְקִיד אוֹמֵר מְרַגְלִיּוֹת הָיוּ, הַשּׁוֹמֵר נִשְׁבַּע הֶסֶת וְנִפְטָר, כְּמִי שֶׁטָּעְנוּ חֲטִים וְהוֹדָה לוֹ בְּשַׁעוּרִים. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה. וּבַהֲלָפוֹת טוֹעֵן וְנִטְעֵן, יִתְבָּאֵרוּ עֵיקָרֵי הַדְּבָרִים.